

NIEUWE VINDPL. IN NEDERL. VAN ZELDZ. PLANTENSOORTEN. 393

- Asperugo procumbens*. Appelscha (M. Wiegersma).
Anchusa italica. Oldenzaal (Schweers, G. Schasfoort).
Anchusa ochroleucum. Oldenzaal (Schweers, G. Schasfoort).
Solanum nigrum humile. Nijmegen (Ke., R.).
Verbascum orientale. Amersfoort (W.).
Linaria bipartita. Leeuwarden (Heer en Mevr. Koopmans).
Veronica agrestis albiflora. Wieringen (Exc. Zuiderzeecommissie).
 " *montana*. Avegoor bij Ellekom (F. Florschütz, C. G. G. J. v. Steenis).
Alectorolophus major leucodon. Neerbosch (Ke., R.).
Euphrasia Rostkoviana. Staalduin 1926 (K.).
Dracocephalus parviflorus. Oldenzaal (G. Schasfoort), Wijchen (Ke., R.).
Sideritis montana. Oldenzaal (Schweers, G. Schasfoort).
Plantago aristata. Wormerveer (K.).
 " *arenaria*. Doesburg (K.).
Asperula arvensis. Wijchen (Ke., R.).
Galium Aparine spurium. Malden, Veghel (Ke., R.).
 " *Vaillantii*. Veghel (Ke., R.).
Aster Tripolium discoideus. Afsluitdam Wieringen. W. L. de Leeuw en C. G. G. J. v. Steenis).
Bellis perennis brachyglossa. Joh. Jansen. Wieringen (Exc. Zuiderzeecommissie).
Xanthium strumarium. Leeuwarden (Heer en Mevr. Koopmans).
Ambrosia trifida. Veghel (Ke., R.).
Galinsoga hispida. Nijmegen (Ke., R.).
Galinsoga parviflora. Helmond (A. G. M. Liernur).
Guizotia abyssinica. Dordrecht (K.).
Rudbeckia hirta. Deventer 1923 (K.).
Helichrysum arenarium. Bergen — Bergen aan Zee (J. A. te Winkel).
Achillea nobilis. Veghel (Ke., R.).
Anthemis mixta. Veghel (Ke., R.).
Chrysanthemum maximum. Weurt (Ke., R.).
 " *roseum*. Wijchen (Ke., R.).
Iva xanthiifolia. Veghel (Ke., R.).
Carduus nutans macrolepis. Wijchen (Ke., R.).
Lappa tomentosa. Arnhem 1923 (C. G. G. J. v. Steenis).
Centaurea salmantica. Veghel (Ke., R.).
 " *melitensis genuina*. Wijchen (Ke., R.).
Helminthia echioides. Veghel (Ke., R.), Wieringen (Exc. Zuiderzeecommissie).
Tragopogon pratensis tortilis. Beetsterzwaag (M. Wiegersma).
Crepis setosa. Amersfoort (W. J.).
Hieracium Auricula × *Pilosella*. Oosterbeek (C. G. G. J. v. Steenis), Hoensbroek (A. de Wever en C. G. G. J. v. Steenis), Mook, Overasselt en Malden (Joh. Jansen). H. HEUKELS.

FAUNA VAN NEDERLAND.

Bij Sythoff's Uitgeversmaatschappij te Leiden verschijnt tegenwoordig een Fauna van Nederland onder redactie van Dr. H. Boschma, in samenwerking met Dr. L. F. de Beaufort, Prof. Dr. P. N. van Kampen, Prof. Dr. E. D. van Oort, Dr. H. C. Redeke en Prof. Dr. W. Roepke. Het werk zal bestaan uit een groot aantal deeltjes, ieder gewijd aan een enkele groep van dieren, afzonderlijk verkrijgbaar en natuurlijk bewerkt door geleerden, die van die groep hun bijzondere studie hebben gemaakt. De belangrijkheid van een dergelijke uitgaaf kan moeilijk worden overschat en wij begroeten haar dan ook met groote ingenomenheid en met de stereotype klacht: hoe jammer, dat daar al niet veel eerder aan is begonnen.

Intusschen mogen wij niet ondankbaar zijn en we spreken daarom meteen den wensch uit, dat het tegenwoordig geslacht evenveel genoegen en nut moge beleven van deze uitgaaf, als wij indertijd van Schlegel en Herklots, Snellen van Vollenhoven en Snellen

van de Vlinders Ongetwijfeld zullen de mooie en handige boekjes een groote uitwerking hebben en zal de dierenwereld van Nederland mettertijd even goed bekend worden als de Flora. Naarmate zij verschijnen en in meer handen komen zal, ik twijfel er niet aan, het aantal diersoorten „nieuw voor de Nederlandsche Fauna” jaar op jaar toenemen, en zullen wij ook een duidelijker beeld krijgen van de verspreiding der diersoorten in ons land.

Er zijn thans drie afleveringen verschenen. Aflevering I bevat een inleiding door Dr. H. Boschma, waarin in het kort het program wordt ontwikkeld en waarin hij ook, ofschoon lang niet volledig een overzicht geeft van de faunistische litteratuur over Nederland van voorheen en thans Ook worden eenige bladzijden gewijd aan de begrenzing en de geografische indeeling van het gebied. Naar den zeekant is de grens zeer practisch en origineel vastgesteld door te nemen de lijn die onze lichtschepen met elkander verbindt een aangename afwisseling met het aloud en oorlogzuchtig instituut van de „terri-

ta, waarin in het kort het program wordt ontwikkeld en waarin hij ook, ofschoon lang niet volledig een overzicht geeft van de faunistische litteratuur over Nederland van voorheen en thans Ook worden eenige bladzijden gewijd aan de begrenzing en de geografische indeeling van het gebied. Naar den zeekant is de grens zeer practisch en origineel vastgesteld door te nemen de lijn die onze lichtschepen met elkander verbindt een aangename afwisseling met het aloud en oorlogzuchtig instituut van de „territorium” verzacht doot de studie-gelegenheid en ook door de omstandigheid dat die lichtschepen toch eigenlijk de littorale strook aanwijzen.

Van een begrenzing naar de landzijde vind ik niets en ik moet dus wel aannemen, dat die dan zal worden aangegeven door de politieke palen. Verschillende medewerkers zullen daar verschillend over denken. Een groot aantal diersoorten zijn tegenwoordig bezig hun gebied uit te breiden, eigenlijk probeeren ze het allemaal. Ieder jaar kunnen wij nieuwe gasten verwachten en daarom zou het, dunkt mij, toch wel wenschelijk zijn om ook aandacht te schenken aan de naaste omgeving en misschien de grens door te trekken tot Eems en Rijn, Vesdre en Dyle en zoo op het Zwin aan. De verbinding van de Eems met de Rijn zou kunnen loopen van Rheine over Coesfeld naar Duisburg. Keulen zou de zuidoostelijke hoeksteen kunnen worden. Zoo zouden we een handig gebied krijgen, waar we alvast kennis kunnen maken met onze toekomstige landgenooten. Onze staatkundige oost- en zuidgrenzen zijn biologisch volmaakt onbruikbaar.

Wat de onderverdeling van Nederland aangaat, de redactie van de Fauna stelt voor om Nederland in te deelen in 22 zoölogische provincies. Dat lijkt me nog al veel.

Het is natuurlijk heel moeilijk, om ons land in te deelen in natuurhistorische provincies. Natuur en cultuur hebben in dit hoekje van de wereld al heel merkwaardig huis gehouden en dat leidt vanzelf al tot versnippering. Toch zou ik er de voorkeur aan geven, ons te houden aan een hoofdindeeling volgens de geologische formaties: Zuid-Limburg en het randje van het Munstersche bekken. (Winterswijk—Lonneker), de fluviale en glaciale zand- en grindgronden, de kleistreek van de groote rivieren, de zeeklei, het Hollandsch—Friesland's laagveen gebied en de duinen. Dat zijn zes provincies, die elk weer in kantons kunnen worden verdeeld en daarover kan weer veel verschil van meening bestaan. Daar de dierenwereld afhankelijk is van de planten, verdient het ook aanbeveling, om een indeeling te zoeken die ook zou kunnen gelden voor de plantengeografie en we zouden al dadelijk kunnen onderzoeken of de provincies van den heer Van Soest ook bruikbaar zijn voor de dieren.

Toch zal het altijd noodig zijn, om het laagveengebied weer te onderscheiden in veenpolder, vlietlanden en droogmakerij. Het cultuurland, de akkers en weiden, heeft zijn eigen karakter, dikwijls onafhankelijk van de geografische ligging. En kriskras door alles heen liggen de dijken, de spoorlijnen, de wegen en kanalen, die het oorspronkelijk beeld verstoren of verrijken met hun adventiefplanten en adventiefdieren. Het spreekt vanzelf dat al deze dingen op zeer onderhoudende wijze in de deeltjes van de nieuwe Fauna tot uiting zullen komen. Wij willen gaarne de Natuurhistorische indeeling van Nederland nog eens nader bespreken.

Tot nu toe zijn behalve de inleiding twee deeltjes verschenen, één van Prof. Van Kampen en J. Heimans over onze Reptielen en Amphibiën, het andere van Blöte over

de Jassidae, een groep van halfvleugelige insecten, waartoe ook het bekende weinig gekende Schuimbeestje behoort. We kunnen ons dus al een goed denkbeeld vormen van de uitgave en beginnen met te zeggen, dat de illustraties in het deeltje over de Jassidae alles overtreffen wat analoge uitgaven in het buitenland te zien geven. Trouwens onze lezers herinneren zich wel de prachtige illustraties in het Meijndel-rapport in den vorigen jaargang van De Levende Natuur.

Ook het deeltje over de reptielen en amphibieën is uitvoerig, doelmatig en goed geïllustreerd, en vormt van nu af den grondslag voor verdere faunistische studie van deze twee populaire diergroepen in ons vaderland. De lezers van De Levende Natuur werken nu al meer dan dertig jaar aan deze diertjes en mogen daarmee nog dapper voortgaan, want dit nieuwe boekje bevat weer menigerlei opwekking en vestigt de aandacht op nog veel leemten in onze kennis. Wij kunnen alvast hier een kleine bijdrage leveren met de mededeeling, dat neotenische vormen van de kleine water-salamander in het najaar van 1926 veel voorkwamen in Bloemendaal.

Met verlangen zien wij de volgende deeltjes tegemoet.

JAC. P. THIJSSE.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Mierentabel. — Van Dr. Störcke's Mierentabel zijn nog eenige overdrukken beschikbaar. Ze wordt u toegezonden op ontvangst van een postwissel groot f 1.— of storting van een gelijk bedrag op postgiro 16373 Jac. P. Thijsse, Bloemendaal. T.

Uittreksel uit 't verslag van de Haagse Trekwaarnemers over de maanden November en December 1927. — 7 *Geoorde fuut*, 13 Nov. 4 op Voorne (Tijm). — 9 *Noordsche Stormvogel*, 13 Nov. 1 Zuiderstrand (Hoowy). — 36 *Kolgans*, 13 Nov. 12 boven Houtrust (Wal). — 52 *Pijlstaart*, 12 Nov. 2 met 4 wilde eenden Rijslag, Scheveningen (Wal). — 53 *Slobeend*, geregeld $\pm$ 750 in het Kil, Eierland (Bou). — 61 *IJseend*, 2 Nov. 2 naar het Z.W. Kijkduin (Wal). — 61 *Eidereend*, 23 Nov. 2 Delflands hoofd; 27 Nov. 12 Buitenhaven; 30 Nov. 13 Delflands hoofd. Alle donkere vogels, 3 jonge mannetjes met opkleurende borst (Tijm, Wal, Lu). — 66 *Groote zaagbek*, 13 Nov. de eerste, Brielle (Tijm). — 72 *Blauwe kiekendief*, 10 Nov. 1 op kadaver van mantelmeeuw, de Beer (Beus en Tin). — 76 *Ruigpootbuiszard*, 27 Nov. 1 afgestolen van doode merel, de Muy (Bou). 90 *Slechtvalk*, 30 Nov. 1 Haagse Toren, plukt een duif op de vlaggestok (Tin). — 93 *Smelleken*, 13 Nov. 1 Rozenburg (Mien); 1 Brede Water (Mien); 20 Nov. 1 Den Haag (Mien). — 124 *Scholekster*, 30 Nov. 24 Jongen Zuiderstrand, w. o. 2 met keelband. — 131 *Paarse strandloper*, Regelmatig eenige op Delflands hoofd bij Ter Heyde, totaal $\pm$ 35 (Kooy, Tin). — *Tureluur*, 4 Nov. 1 de Beer (Wey); 13 Nov. 1 Het Noorden (Texel) (Bou). — 154 *Bokje*, 6 Nov. 1 Eierland (Bou). — 165 *Skandinaafse*, 12 Nov. 1 jong Schev. strand (Wal); *kl. Mantelmeeuw*, 23–30 Nov. en later 1 volw. ex in de Hofvijver (Mien, Tijm, Lu, Beus, Wey, Tin). — 169 *Kokmeeuw*, 20 Nov. 1 met donkere „schimmelkop” Afvoerkanaal (Mien) en 1 idem Zuiderstrand (Lu, Tin). — 176 *Visdief*, 7 Nov. 1 jong Houtrust brug (Tijm). — 187 *Kleine alk*, 24 Nov. gevangen Schev. (Mien). — 229 *Beflijster*, 1 Nov. in duindoorns, de Beer (Wal). — 231 *Tapuit*, 5 Nov. 1 ♀ Westduinen (Lu). — 236 *Zwarte roodstaart*, 8 Nov. ♂ Harstenhoekweg (Tin). — 320 *Sijs*, 30 Nov. 4 Zorgvliet, klauteren om te baden langs rietstengels omlaag (Lu). — 338 *Grauwe gors*, 23 Nov. 1 Autopark Scheveningen (Wal).

32 *Wilde zwaan*, 20 Dec. 6 naar Zw. IJsklub (Wal); 28 Dec. $\pm$ 50 naar Z., Leuvenum (Lu). — 56 *Witoogeend*, 4 Dec. 2 strand ten Z. van de Slufter (Bou). — 60 *IJseend*, 18 Dec. 1 ♂ Slufter (Bou). — 61 *Eidereend*, 4 Dec. 8 + 5 in zee, Scheveningen (Lu); 6 Dec. 14 in zee, Schev., 3 uitkleurende ♂♂ (Tin); 10 Dec. 13 in zee, Schev. (Lu); 12 Dec. 1 jong ♂ mosselen etend aan golfbreker (Beus, Tin); 18 Dec. 1 in zee, Slufter (Bou); 11 Dec. 1 Buitenhaven (Kooy); 28 Dec. 7 Buitenhaven (Wal); 26 Dec. 1 bij Ter Heyde (Kooy). — 72 *Blauwe kiekendief*, 28 Dec. 1 Meijndel (Beus); Regelmatig in de Muy (Bou). — 107 *Waterral*, Geregeld Eierland (Bou). — 124 *Scholekster*, 5 Dec. 2 Juv. zonder keelband